

GLOBAL LIVSSYN PÅ VÄG?

Studiecirkeln

I en studiecirkel bestämmer deltagare och cirkelledare tillsammans studiernas inriktning. Det är bra att redan i början diskutera hur ni tycker att arbetet bör gå till, hur ofta ni vill träffas och vilket arbetstempo ni önskar hålla.

Första sammankomsten presenterar ni er förstås för varandra i cirkeln, antecknar varandras namn, adresser och telefonnummer. Berätta varför ni har valt just denna cirkel och vad ni väntar er av studierna.

I en studiecirkel som fungerar bra är alla aktiva i arbetet. Ta gärna upp och diskutera hur ni kan arbeta tillsammans så att alla kommer till tals. Kan ni läsa mellan sammankomsterna eller utföra något annat arbete då? Ni kan t.ex. dela upp mellan er att ta reda på faktauppgifter som ni saknar i grundboken. Ni kan också bestämma att fördela mellan er att förbereda frågor som ni vill diskutera nästa sammankomst.

Bläddra igenom studiematerialet tillsammans. Läs innehållsförteckningen och försök att få en uppfattning om innehållet. Bestäm vilka avsnitt som förtjänar en grundlig behandling och välj ut discussionsfrågor som intresserar er! Nöj er inte med förslagen till discussionsfrågor i studiehandledningen, utan formulera egna frågor som kanske passar bättre till den inriktning ni vill ge studierna.

Antalet träffar beror på era egna ambitioner. Förslagsvis kan ni gå igenom boken på fyra träffar på vardera ett par timmar. Därför är studiehandledningen disponerad under fyra rubriker: 1. Samhälle i förändring. 2. Religionen. 3. Privatmoralen och familjen. 4. Demokratin. Dessa centrala begrepp spelar en stor roll i just de textavsnitt i grundboken som hänförs till respektive rubrik. Dock är de inte renodlade utan mycket annat behandlas också på dessa sidor.

Författaren Gösta Vestlund svarar gärna på brev om det är något i grundboken som ni står frågande

inför. Han har adress: Bergliden 6, 131 42 Nacka. Björn Höjer, som skrivit manus till studiehandledningen, står också till tjänst med att försöka besvara frågor. Hans adress är: Kamratvägen 8, 132 42 Saltsjö-Boo.

Frågor att samtala om

De samtalsfrågor som följer här är delvis rätt omfattande och ni kan själva välja ut dem som intresserar er mest. Och, lägg till kompletterande egna frågeställningar som just ni i er studiecirkel vill diskutera!

I. Samhälle i förändring

Läs kapitel 1, 2 och 3 till "Värderingsbeständiga zoner", s. 31.

1. Vilka tecken markerar övergången från industrisamhälle till informationssamhälle?
2. Grundboken kommenterar den svenska och internationella samhällsutvecklingen under 1960-talet. Hur minns ni den själva?
3. Mobiltelefon, datorer, Internet – hur har de förändrat era liv?
4. Vad menar Inglehart med "den tysta revolutionen"?
5. Ange några typiska drag för:
 - a) bondesamhället
 - b) industrisamhället
 - c) det postmoderna samhället!
6. Diskutera för och emot knapphetshypotesens rimlighet. Redovisa argument och exempel. Vilken ståndpunkt kommer ni fram till?
7. Vad anser ni om socialisationshypotesen? Finns det bestående värderingsskillnader mellan generationerna, eller rör det sig bara om att människor i varje generation har olika inställning när de är unga och när

de åldras? Diskutera för och emot. Jämför resonemangen i grundboken med era egna.

8. Känner ni igen den utveckling mot ökande individualism och sekularisering som författaren skildrar? Stämmer den in på er egen generation?

9. Har ni lagt märke till nationella skillnader i livssyn under egna resor i olika länder? Finns det något i dessa erfarenheter som stämmer med hur länderna placerat sig i figur 1 s. 28?

10. Anser ni, i enlighet med Putnams resonemang, att "det sociala kapitalet" minskar även i Sverige? Vad talar för och emot?

II. Religionen

Läs som förberedelse kapitel 3, från "Värderingsbeständiga zoner" s. 31 till "Från sträng moral till tolerans" s. 50.

1. Kan ni identifiera de nio religiösa zonerna som skissas i figur 2 på s. 32? Använd en världskarta. "Nationalkänsla kan således i vissa fall påverka värderingar mer än den religiösa övertygelsen", skriver författaren. För vilka länder kan det gälla särskilt? För vilka länder i figur 2 tror ni att religionen påverkar värderingarna starkast.

2. Hur tror ni att det kommunistiska systemet har påverkat regionens religiositet?

3. Är det enligt er uppfattning i första hand religionen som påverkar det ekonomiska systemet, eller tvärtom det ekonomiska systemet som påverkar religionen?

4. Vad är kännetecknande för postmoderna värderingar? Är det sådana värderingar som dominerar hos de ungdomar som ni kommer i kontakt med?

5. Måste det postmoderna samhället enligt er mening vara liktydigt med ett utpräglat kapitalistiskt "satsa-på-dig-självsamhälle"? Vilka postmoderna värderingar tror ni är avgörande för hur samhället kommer att utvecklas i framtiden?

6. Anser ni att det finns ett samband mellan fundamentalistiska religiösa strömningar och utvecklingen av terrorism? Försök i så fall kort beskriva hur det sambandet ser ut. Vilka menar ni är de effektivaste insatserna mot terrorismen?

7. Känner ni till någon som bestämt sig för "religionsbyte"? Vad var motivet?

8. Är etik och moral enligt er mening beroende av religion och religiositet, eller kan man utan hinder utveckla lika höga etiska principer som ateist? Pröva argument för och emot.

9. Tror ni att globaliseringen kommer att leda till en anpassning mellan religionerna, en religionsassimilation där särdragen minskar alltmer? Varför, eller varför inte?

III. Privatmoralen och familjen

Läs grundboken kapitel 3 från "Från sträng moral till tolerans" s. 50 fram till kapitel 4 "Arbetslivet" s. 74.

1. Hur vill ni förklara Sveriges placering i den internationella jämförelsen i tabell 6 gällande droger, sexualitet och polis?

2. Vad tror ni det beror på att generationsskillnaderna i Sverige är störst när det gäller "bråk med polis" enligt tabell 7? Jämför med generationsskillnader i andra länder.

3. Vad tycker ni att text och tabeller som handlar om inställningen till privatmoral och olika etiska frågor säger om skillnaderna mellan olika länder?

4. Tror ni att "samstämmiga globala etiska värderingar" någon gång är möjliga i abortfrågan? Vad skulle krävas för att nå därhän? Är det önskvärt?

5. Stämmer det med era erfarenheter att vi i Sverige hyser stor tillit till undervisningsväsen, rättsväsen och fackföreningar?

6. Vilken är bakgrunden till författarens positiva tolkning av utvecklingen från förtroende för auktoriteter till självständighet under 1900-talets senare hälft? (Se s. 57.) Hur ställer ni er till den?

7. Se figur 5 på s. 59 och diskutera vad som kan ligga bakom utvecklingen i självutvecklande och rationell riktning i några av de länder ni känner bäst till. Vad tycker ni är mest påfallande när det gäller hur länderna har "rört sig" i figuren?

8. Ser ni några intressanta tendenser i hur synen på familjen har förändrats i olika länder?

9. Stämmer det som redovisas om svenska ungdomars syn på familjen med era egna erfarenheter?

10. Diskutera tänkbara orsaker till de svenska åsiktsförändringarna om skilsmässor.

11. Anser ni att familjen ”tar större plats” i era vuxna barns liv än den gjorde i era egna liv när ni var i samma ålder?

12. Hur vill ni förklara att det är så liten generationskillnad i Sverige beträffande inställningen till att köra bil berusad? Jämför t.ex. med generationskillnaden när det gäller att behålla hittade pengar (tabell 13).

13. Vad kan det bero på att unga så sällan tror sig kunna påverka Sveriges framtid? Om det är så, vilka slutsatser tycker ni man ska dra av det? Vilka åtgärder borde förberedas?

14. Är det så att fler unga människor nu för tiden, jämfört med t.ex. vid 1900-talets mitt, är måttligt intresserade av höga löner som den viktigaste belöningen i arbetslivet? Hur rimmar det i så fall med tendenserna till att inkomstskillnaderna blir allt högre idag? Vilka andra mål och belöningar i arbetslivet är viktiga för svenska ungdomar idag? Jämför gärna med andra länder.

15. Vilka fördelar och nackdelar ser ni med att ungdomar idag visar ökande tolerans?

IV. Demokratien

Läs kapitel 4 från ”Arbetslivet” s. 74 och kapitel 5.

1. Från vilka grupper tror ni medlemmar rekryteras till rörelser som Attac? Ta reda på lite mer om vad Attac står för och fundera över hur ni själva ställer er till vad organisationen vill uppnå.

2. Vilka är era argument för och emot att engagera er i ett politiskt parti? Ställ dem mot argumenten för och emot engagemang i ensaksrörelser. Vilka slutsatser drar ni?

3. Vad säger den inställning till auktoriteter som redovisas i tabell 17 och de värderingsförändringar som redovisas i tabell 18 om den politiska mognaden hos befolkningen i olika länder enligt er uppfattning?

4. Tror ni att tilliten mellan människor är en förutsättning för demokrati? Varför? eller varför inte?

5. Försök att gemensamt sammanfatta vilka företeelser i ett samhälle det är som enligt er mening bäddar för en livskraftig demokrati.

6. Studera tabell 21 och testa er själva genom att besvara frågorna. Diskutera utfallet.

7. Har ni själva valskolkat någon gång? Varför? Hur påverkas demokratin om allt fler människor skulle valskolka i allt större omfattning?

8. Hur ser ni på hoten mot den parlamentariska demokratin i ett postmodernt samhälle där partierna har blivit marginaliserade? Hotas själva demokratin eller kan den överleva i nya former?

9. Tycker ni att Demokratiutredningens riktlinjer tar hänsyn till de postmoderna värderingarna i Sverige? Se tabell 19 och 20.

10. Borde inte en av Demokratiutredningens utgångspunkter ha varit ”varje medborgares ansvar/plikt till full delaktighet i samhället”?

11. Vilken roll tycker ni att partierna, de ledande politikerna och journalisterna har spelat för att det s.k. politikerföraktet har uppstått och underhålls?

12. Vem blir auktoritet och vad är det som ger auktoritet i det postmoderna samhället?

13. Vad tror ni om de klassiska folkrörelsernas framtid jämfört med den för enfrågerörelser, i ett Sverige som präglas av postmoderna värderingar? Hur kan och bör de klassiska folkrörelserna ändra sitt sätt att arbeta enligt er uppfattning?

14. Ger en stark ekonomi en livskraftig demokrati? Är ett visst mått av ekonomisk jämlikhet en förutsättning för politisk stabilitet. Diskutera för och emot.

15. Vilken betydelse har det för demokratins styrka i nationalstaterna när alltmer bestäms av EU eller FN?

16. Vad menar författaren med ”dialog mellan två verkligheter”? Hur ser ni på resonemangen om den inre verklighetens ökande inflytande på utvecklingen?

17. Varför är det enligt författaren viktigt att genomföra kontinuerliga globala analyser av hur människors värderingar förändras? Hur ställer ni er till detta?

Bilda Förlag
Box 42 053, 126 13 Stockholm, tel. 08-709 04 00
Manus Björn Höjer
Redaktör Bo Tynderfeldt
Får kopieras fritt
ISBN 91-574-7512-1

BILDA FÖRLAG